

SAVJETOVANJE O STRUČNOJ ŠTAMPI SAVEZA INŽENJERA I TEHNIČARA JUGOSLAVIJE

Savez inženjera i tehničara Jugoslavije (Komisija za štampu) organizirao je SAVJETOVANJE o periodičnoj stručnoj štampi pojedinih organizacija inženjera i tehničara. Savjetovanje je održano 21. i 22. januara 1971. u Beogradu. Donosimo referate o periodičnoj stručnoj štampi geodetskih stručnih organizacija, inače podneseni su slijedeći referati:

- *Stručni časopisi koje izdaju organizacije IT,*
- *Savez inženjera i tehničara Jugoslavije*
  - *Teze za predskupštinsku diskusiju —*
  - *Izdavačka delatnost —*
- *Časopis »Tehnika« — Iskustva i problemi,*
- *Informacija o »IT novinama«, organu saveza inženjera i tehničara Jugoslavije.*
- *Periodična stručna štampa Saveza geodetskih inženjera i geometara Jugoslavije,*
- *Periodična stručna štampa Saveza Mašinskih i Elektrotehničkih inženjera i tehničara Jugoslavije,*
- *Periodična štampa u oblasti poljoprivrede,*
- *Periodična i stručna štampa Saveza inženjera i tehničara šumarstva i drvne industrije Jugoslavije,*
- *Periodična stručna štampa Saveza arhitekata Jugoslavije,*
- *Periodična stručna štampa Saveza IT rudarske, geološke i metalurške struke Jugoslavije,*
- *Periodična stručna štampa Saveza inženjera i tehničara saobraćaja i veza Jugoslavije,*
- *Periodična stručna štampa Saveza inženjera i tehničara za zaštitu materijala Jugoslavije,*
- *Periodična stručna štampa Saveza inženjera i tehničara tekstilaca Jugoslavije*
- *Savremeno korišćenje naučnih i stručnih informacija, objavljenih u stručnoj štampi.*

PERIODIČNA STRUČNA ŠTAMPA SAVEZA GEODETSKIH INŽENJERA I GEOMETARA JUGOSLAVIJE

Geodetska sekcija DIT-a Hrvatske pokrenula je još u maju 1946. svoju publikaciju pod naslovom »Bilten« Geod. sekcije DITH. Stampane su tri sveske litografskom tehnikom. No već početkom 1947. izašao je prvi broj »Geodetskog lista«, kao glasila ove sekcije. U međuvremenu do izdanja drugog dvobroja došlo je do sporazuma o izdavanju jednog stručnog geodetskog glasila, koji bi ujedinio materijalne i stručne snage za izdavanje jedne solidne stručne periodike. Na taj način počeo je već maja mjeseca 1947. izlaziti »Geodetski list« kao glasilo geodetskih

sekcija Saveza inženjera i tehničara Jugoslavije. Uredništvo je ostalo pri sekciji DIT-a Hrvatske, koja je i izdavač lista. Reorganizacijom Saveza DIT-a Geodetski list se kao glasilo također mijenjao i sada je Glasilo Saveza GIG-a Jugoslavije. Izdavač je Savez GIG-a Hrvatske.

Sastav sadašnjeg redakcionog odbora jeste slijedeći:

Prof. dr. Franjo Braum, prof. dr. Nikola Čubranić, prof. dipl. inž. Mato Jančević, prof. dr. Stjepan Klak, prof. dipl. inž. Slavko Macarol, prof. dr. Nikola Neidhardt, dr. Mirko Tomić, Bruno Ungarov. Glavni i odgovorni urednik je prof. Mato Jančević, tehnički urednik prof. Stjepan Klak.

Prilikom sklapanja spomenutog sporazuma bilo je dogovoreno da će svaka republička sekcija DIT-a imati svoj odbor za redakciju, preko kojeg će se sakupljati materijal za štampanje i dostavljati uredništvu lista. Ova je zamisao relativno brzo presatla da djeluje, jer odbori za redakciju u republikama nisu bili dovoljno aktivni.

Međutim, osnovne tačke sporazuma redakcija je nastojala konsekventno sprovesti. Tako je osnovni dogovor, da će »primljeni radovi biti štampani na jeziku i pismu kojim su redakciji dostavljeni«, bio dosljedno poštovan i u listu su štampani radovi na jezicima i pismu na kojim su bili napisani.

Prema tom sporazumu tematika i program lista trebalo je da bude takav »da zadovolji svakog našeg stručnjaka, da bude odraz cjelokupnog našeg stručnog rada, te sredstvo uzdizanja kadrova i njihova međusobna veza«. Vrijedno je istaknuti i još jedan programski zaključak koji je naveden u prvom broju lista.

— »suradnja u listu, pretplata i održavanje lista treba da bude rezultat društvene aktivnosti svih geodetskih stručnjaka.«

Bilo bi uistinu veoma ugodno, kad bi se nakon gotovo 25 godina neprekidnog izlaženja Geodetskog lista mogli pohvaliti da su se navedeni dogovori u potpunosti i uspješno ostvarivali. Osim onog prvog programskog dogovora ostvarena je jedino još suradnja u listu i rad redakcije kao rezultat društvene aktivnosti, jer se suradnja i redakcija lista ne honoriraju. To je za proteklih 25 godina veliki doprinos jednog relativno malog broja stručnjaka da se ova publikacija održala i razvila u jednu veoma cijenjenu i ozbiljnu stručnu publikaciju.

TEMATIKA lista bila je uistinu takva da je stalno slijedila suvremeni razvoj tehnike i naučnih dostignuća, koji su u velikoj mjeri imali odraza na geodeziju kao nauku i na njen stručni udio kao inženjersku djelatnost. Geodetski list je u tom pogledu mnogo doprinio da su se i u našoj praksi uvele nove metode rada, koje su u znatnoj mjeri ubrzale razvoj struke i njeno djelovanje u mnogim tehničkim zahvatima, gdje je ranije veoma malo dolazila do izražaja. Kako su se suvremena tehnička dostignuća odrazila na tematiku lista najbolje će ilustrirati dva statistička prikaza, jedan kojeg je još 1956. u listu prikazao prof. dr. Neidhardt, a drugi ovom prilikom. Radi jednostavnijeg prikaza tematika je grupirana u šest većih grupa:

I Instrumenti; mjerenje dužina, kutova i visina; triangulacija nižeg reda i poligonizacija; topografija i tahimetrija; inženjerska geodezija; račun površina i posebna mjerenja (jednom riječju područje praktične geodezije).

II Teorija pogrešaka i račun izjednačenja.

III Viša geodezija i kartografija.

IV Fotogrametrija.

V Agrarne operacije, katastar, komunalna geodezija, narodna privreda i pravo.

VI Općenito, povijest, školstvo personalija, društveni život, i razno (članci publicističkog karaktera).

Analizirano je ukupno 250 članaka koji, svrstani prema gornjoj kategorizaciji, iznose u procentima ovako:

I	II	III	IV	V	VI
46,8	8,0	14,4	8,4	10,4	12,0

Prema gornjoj kategorizaciji može se vidjeti da grupe I, IV i V sadrže radove pretežno praktične naravi. U grupama II i III može se reći da su radovi pretežno teoretske naravi. Međutim, očito je da su u prvoj grupaciji zastupljeni u mnogo većoj mjeri praktični problemi tj. 65,6%, dok su teoretski problemi zastupljeni sa 22,4%.

Druga statistička analiza obuhvata period od 1956. do danas, dakle 15 godina. Uzeta je identična kategorizacija kao prethodna, samo je uvedena još jedna grupa IIIa praktična kartografija, koja po svojoj tematici ne bi mogla ući u skupinu više geodezije. Osim toga u skupini VI uključena je nova materija, koje u prvoj analizi nije bilo, a to je »terminologija« i prikazi domaće i strane stručne štampe. Evo kako ta analiza izgleda za 766 članaka štampanih u ovom periodu:

I	II	III	IIIa	IV	V	VI	ukupno
137(18.0)	30(4.0)	50(6.6)	32(4.4)	42(5.5)	43(5.5)	432(56)	766(100%)

U gornjem brojčanom prikazu pred zagradama je broj članaka, a u zagradama su procenti. Šesta skupina je ispala velika po broju članaka, samo ona nije tako velika po svom obimu. U toj skupini su većinom zastupljeni članci iz terminologije i bibliografije. Međutim ako bi se ova skupina izuzela i uzele samo skupine stručne tematike, onda bi slika bila slijedeća (samo u postocima):

I	II	III	IIIa	IV	V	ukupno
41,0	9,0	15,0	9,6	12,6	12,8	100%

Uzevši sada skupine I, IIIa, IV i V pretežno praktičnog karaktera onda je to 76,0% ukupnog broja stručnih članaka koji su u zadnjih 15 godina u listu štampani.

Iz ovog statističkog prikaza se može zaključiti da list od svog osnutka do danas ne samo da prati razvoj tehnike i nauke, nego i da u potpunosti slijedi ekonomski, politički i tehnički razvoj naše zemlje. Preorijentacija iz tehnički zaostale i agrarne zemlje u industrijsku, zahtijeva da se riješava i veliki broj raznih inženjerskih problema u kojima geodezija ima znatan udio, s kojima se geodetska praksa ranije nije susretala. Logično je da su se mnogi od tih problema morali naučno interpretirati i naći na stranicama jedine stručne periodike geodetske struke u Jugoslaviji.

LIST SE ŠTAMPA U ČETIRI BROJA GODIŠNJE. Njegovo uredno izlaženje zavisi od niza preduvjeta, koji bi za uredno izlaženje jedne periodike trebalo da budu ispunjeni. Najvažniji od tih preduvjeta jeste materijalno stanje odnosno materijalne mogućnosti lista, zatim uredno pritjecanje materijala za štampanje. O materijalnom stanju lista bit će govora kasnije.

LIST SE DO SADA ŠTAMPAO U 2000 PRIMJERAKA. Međutim, prema sadašnjem stanju broja pretplatnika morat ćemo smanjiti nakladu lista. Razlog tome jeste smanjenje broja pretplatnika, a povećanje troškova štampanja.

MALI JE BROJ STALNIH SURADNIKA CCA ŠEST, POVREMENIH SE KREĆE OKO 30. Obim oglasnog dijela je veoma mali, samo povremeno dobivamo po neki oglas, jer stalnog akvizitera ne možemo držati s obzirom na nedovoljan interes za oglašavanje u našem listu — mali tiraž i rijetko izlaženje.

TROŠKOVI LISTA odnose se na troškove štampanja, ekspedita, jednog honorarnog službenika, koji vodi finansijsko poslovanje i korespondenciju, te jednog službenika (honorarnog) za vezu i brigu oko štamparije. Budući da su troškovi štampanja stalno u porastu, a pretplata stalno ista, problem štamparije je u zadnje vrijeme veoma akutan. Zato smo upućeni da se list štampa u provinciji, gdje je cijena nešto manja, ali tu imamo drugih neprilika, uslijed fluktuacije radne snage u dotičnim štamparijama. Posljedice su neredovito izlaženje lista.

Pretplata na list je veoma niska i nije uopće u skladu sa sadašnjim troškovima štampanja i cijenom papira. Za članove društva pretplata iznosi 10,00 din. godišnje, a za ustanove i poduzeća 60,00 din.

Redakcija lista ne može sama odlučivati o visini pretplate obzirom na ranije dogovore, prema kojima povećanje pretplate treba da odobre društvene organizacije na temelju zajedničkog dogovora. Dosadašnje posljedice prilikom povećanja pretplate jesu znatno smanjenje broja pretplatnika. Stalno je do sada znatan dio troškova oko štampanja bio iznad visine svih pretplata. Prema tome je članstvu koje je primalo list bonificirano barem jedanput toliko koliko je iznosila pretplata. Odakle su se onda pokrivali troškovi štampanja? U prvim godinama list je dobivao novčane pomoći od Društva geodeta Hrvatske, Geodetske uprave Hrvatske, Geodetskog odjela Tehničkog fakulteta sada Geodetskog fakulteta i njegovih zavoda, Zagrebačkog Sveučilišta, nekih geodetskih organizacija, te mnogih pojedinaца iz Hrvatske. Kroz dvije godine list je primio dotaciju Socijalističkog Saveza preko Saveza GIG-a Jugoslavije, ali je ta pomoć početkom 1966. godine utrnula. Za 1969. i 1970. primio je Geodetski list novčanu pomoć preko Saveza GIG-a od »Saveznog saveta za koordinaciju naučnih delatnosti« iznose od po 10.000,00 dinara.

Brojno stanje pretplatnika za 1970. jeste slijedeće:

Republike	ustanove	članovi	ukupno
1. Bosna i Hercegovina	48	145	193
2. Crna Gora	4	8	12
3. Hrvatska	97	645	742
4. Makedonija	7	85	92
5. Slovenija	25	64	89
6. Srbija s Vojvodinom	71	225	296
	252	1.172	1.424

U inostranstvo se šalje 98 primjeraka lista, a besplatno bibliotekama 22. Prema tome ukupno se šalje 1.544 primjeraka lista.

Međutim, broj pretplatnika članova društava nije vjeran odraz prihoda. List se šalje pojedincima na temelju njihove privatne adrese a pretplata se uplaćuje zajedno sa članarinom. Ima podružnica, koje već tri godine nisu uplatile odgovarajući iznos članarine za Geodetski list. Pravno se pretplatnici ne mogu tjerati zbog dužne pretplate, jer su oni pretplatu uplatili podružnicama uz članarinu. Ideja je u osnovi bila dobra da se uz mjesečnu članarinu uplaćuje pretplata. Međutim, društvena aktivnost u organizacijama inženjera i tehničara je slaba pa se članarina ili ne uplaćuje ili ne sakuplja.

O problemima stručne štampe se inače u društvenim organizacijama veoma često raspravlja. Postoje i komisije za stručnu štampu. Problemi su, uglavnom, materijalno stanje lista, dakle pitanje pretplata, pitanje broja pretplatnika, načina ubiranja pretplate, karakter članaka itd. Kritike se redovito upućuju redakciji lista. Jer, nema dovoljno pretplatnika zato što je tematika lista i nivo članaka takav da ga većina članstva ne može pratiti. Znači treba da se u listu štampaju radovi od šireg stručnog interesa. Redakcija, a i društvene organizacije, napravile su niz pokušaja za aktivniju suradnju u listu iz područja praktičnih radova. Nakon redakcionih odbora u pojedinim republikama angažirani su dopisnici iz republičkih centara, a u posljednje vrijeme formirane su komisije za štampu. Sve su ove organizacione forme trebale unijeti jednu kvalitetnu promjenu u tematici lista da se udovolji zahtjevima šireg stručnog članstva, međutim one su ostale konsekventno neaktivne.

Mnogi smatraju da je odnos između stručnog lista i čitaoca kao i između potrošača i robe koja mu se nudi. No trebalo bi se ozbiljno upitati da li je stručni časopis roba kao krmić ili neka revija polupornografske tematike. Jer situacija je uistinu zabrinjavajuća ne samo za ovaj list nego uopće za stručnu publicističku djelatnost da jedna struka od svojih skoro 7.000 članova ne konzumira stručne edicije u tiraži ispod 2.000 primjeraka. Raspoložemo s brojnim stanjem stručnjaka geodetske struke iz publikacije sa kongresa u Portorožu 1968. godine.

Republika	visoka	viša	srednja	ukupno
stručna kvalifikacija				
Bosna i Hercegovina	50	131	712	893
Crna Gora	14	19	187	220
Hrvatska	340	100	1.074	1.517
Makedonija	26	30	524	581
Slovenija	145	14	411	570
Srbija	340	220	2.165	2.725
	918	514	5.074	6.506

Ne raspoložemo sa ukupnim brojem članstva GIG-a, ali se može pretpostaviti da je barem jedna trećina ovog broja. Ove su usporedbe dovoljne a da se i ne komentiraju.

Na kraju ovog kratkog izlaganja oko problematike Geodetskog lista treba još istaknuti da bez aktivnosti stručnih društvenih organizacija, pomoći privrednih i drugih stručnih organizacija, ne može biti uspješne publicističke aktivnosti. Stručne institucije trebalo bi da budu zainteresirane za razvoj struke, a on se sigurno ogleda i u publicističkoj djelatnosti. One bi morale stimulirati stručni i intelektualni razvoj svakog člana svoje organizacije. O tome ovisi razvoj proizvodnje i sve što je skopčano s uspješnim poslovanjem jedne privredne organizacije. Na tome su naše privredne i druge stručne organizacije veoma malo učinile. Veoma malo se publicira o ostvarenim geodetskim radovima, a mi raspoložemo s takvim značajnim ostvarenjima, kakvim se može pohvaliti malo koja zemlja u Evropi.

Geodetski list, osnovan kao periodika samo na temelju društvene aktivnosti članstva, ne može se u sadašnje vrijeme više uspješno razvijati. Nije dovoljan samo entuzijazam nekolicine. Potrebno je stvoriti solidniju materijalnu osnovu za jedno svestranije djelovanje, a u tome bi privredne organizacije mogle dati odgovarajuću pomoć kako u materijalnom smislu tako i u materijalu za štampanje, materijalu za njihovu stručnu afirmaciju.

M. Janković

GEODETSKI GODISNJAK

Savez geodetskih inženjera i geometara Srbije, počev od 1958. godine, izdaje »GEODETSKI GODISNJAK«. Svrha »Godišnjaka« je da geodetskim stručnjacima posluži kao priručnik u praktičnom radu što uslovljava i njegov sadržaj. Tako su sadržajem obuhvaćeni zakonski i pravilnički propisi koji su u čestoj upotrebi, ili su od posebnog interesa za geodetske stručnjake. Na taj način, kompletiranjem pojedinih godišta, može se doći do određenih celina kao što je primer sa Pravilnikom za državni premer II i III deo koji se sada nalazi u sadržaju »Godišnjaka«. U sadržaju su, zatim, dati prikazi i postupci rektifikacije pojedinih geodetskih instrumenata koji su u najčešćoj upotrebi kod nas ili se uvode u našu geodetsku praksu, kao i uputstvo za rad sa njima. U sažetom obliku dati su podsetnici iz pojedinih teorijskih i stručno-praktičnih oblasti koji treba da pomognu stručnjacima u njihovom svakodnevnom radu. Sem toga štampani su i članci koji tretiraju praktične i ekonomične metode pojedinih geodetskih operacija. Deo sadržaja podređen je željama čitalaca. Tako je produženo sa štampanjem obrazaca i formula iz matematike koji najčešće trebaju u praksi. Takođe se objavljuju spiskovi geodetskih stručnjaka iz pojedinih republika.

Nečelno, trebalo bi da izlazi jedanput godišnje. No usled nastalih teškoća izdaju se dvobroji, tj. jedno izdanje za dve godine. Za svaku godinu izašli su do sada: »Godišnjak« 1958., 1959., 1960., 1961., 1962 i dvobroji 1963—64. i 1965—66. U

štampi se nalazi dvobroj »Godišnjaka« za 1967—68. Namera je izdavača da odmah posle izlaska ovog dvobroja pristupi izdavanju sledećeg dvobroja za 1969—70. godinu za kojeg u velikoj meri postoji pripremljen materijal.

Do 1964. godine, tiraž »Godišnjaka« iznosio je 2.000, a kasnije i 1.500 primjeraka.

U »Godišnjaku« — uglavnom — saraduju povremeni saradnici koji pripreme za pojedini broj u proseku 10—15 članaka, odnosno priloga.

Glavni i odgovorni urednik »Geodetskog godišnjaka« je prof. Ilija Živković, dipl. inž. Urednički odbor čine: Ivan Buder, dipl. inž., Vojislav Dutina, dipl. inž., Boško Popeskov, geom. i Dragutin Božić, dipl. inž.

U ranijem periodu, u sklopu ondašnjeg načina financiranja izdavačke delatnosti, »Godišnjak« je primio izvesne dotacije. Kada je takav način financiranja ukinut, pristupilo se pokušaju vezivanja pretplate za članarinu što znači da je svaki član SGIG Srbije morao biti i pretplatnik »Godišnjaka« naplaćivanjem veće članarine. Taj sistem nije se dugo održao jer je naišao na otpor članova pa je i broj članova Saveza u tom periodu opao. Izdavanje dvobroja koji je sada u štampi obezbeđeno je organizovanjem uspešnog Savetovanja o fotogrametriji, održanom aprila 1969. godine u Novom Sadu. No svakako treba istaći i činjenicu da je Kartografski zavod »Geokarta« iz Beograda uvek imao razumevanja za finansijske poteškoće izdavanja »Godišnjaka« pa je i naplatu troškova štampe ponekad strpljivo čekao.

Sada ne postoje stalni pretplatnici već se štampani tiraž prodaje. Sadašnja cena »Godišnjaka« (za dvobroj) iznosi 15,00 din. za članove SGIG-a, a 30,00 din. za preduzeća, ustanove, biblioteke i druge organizacije. »Godišnjak« se uglavnom rasproda na teritoriji SR Srbije i u prilično velikom broju na teritoriji SR Bosne i Hercegovine. U ostalim republikama proda se osetno manji broj primeraka. Rasprodaja ne ide tako brzo jer se i par godina nakon izlaska na lageru može naći još neprodato i do 20% tiraža. No postepeno, koristeći razne skupove geodetskih stručnjaka (Kongresi, godišnje skupštine, savetovanja, izložbe) prodaju es i za ostali brojevi.

Oglasni deo je veoma mali jer najviše 2—3 geodetske proizvodne organizacije ili trgovine geodetskih instrumenata daju oglas u pojedinom broju »Godišnjaka«.

Članci i prilozi u »Geodetskom godišnjaku« nisu nikad — u pravom smislu reči — bili honorisani. Ranije se autorima isplaćivao simboličan iznos kao izvesno priznanje dok se u poslednji dvobroj i to ukinulo. Sada autori dobrovoljno i bez novčane naknade daju svoje priloge na što im izdavač duguje zahvalu i priznanje za takav odnos prema toj stručnoj publikaciji.

Prilično neredovno izlaženje »Geodetskog godišnjaka« dolazi usled finansijskih teškoća. Relativno mali tiraž (veći se ne bi mogao rasprodati) uslovljava skuplje štamparske troškove. U poslednje vreme teže je naći saradnike — verovatno usled toga što se članci ne honorišu. Među dobrim delom geodetskih stručnjaka postoji interesovanje za »Godišnjak« ali ima i nezainteresovanih iz čijih redova je i potekao otpor vezivanja pretplate i članarine.

Izdavač ima nameru da i dalje izdaje »Geodetski godišnjak« a to će uspeti ako se Savez geodetskih inženjera i geometara Srbije i njegova Komisija za štampu više angažuju u stvaranju finansijske osnove za njegovo izlaženje.

Anton Sindik

OBAVIJESTI

Savez geodetskih inženjera i geometara SR Hrvatske izdaje:

- Časopis »Obavijesti« koji obrađuje društveno-stručna pitanja iz područja geodetske struke. Godišnje izlazi četiri broja redovno u tiražu od 1.000 primjeraka.
- Stalnih saradnika ima 2, a povremenih 1.
- Uređivački odbor čine: Profesor Ivan Krajzinger, dipl. ecc., Hodovski Dalibor, dipl. ing., Jelačić Milan, dipl. ing., Peternel Željko, dipl. ing., Pucić Zoran, student, Živković Ivan, student.

Glavni i odgovorni urednik je: Solarić Miljenko, dipl. ing.

- Troškovi štampanja iznose po broju oko 500.00 din., a snosi ih Savez geodetskih inženjera i geometara SR Hrvatske. Časopis inače ne prima nikakve dotacije. Časopis primaju besplatno svi članovi našeg Saveza.
- Do sada u časopisu nisu bili oglasi, ali ih redakcija predviđa u sledećim brojevima. Članci se ne honorišu.

Na teškoće se nailazi u prikupljanju materijala. tj. u povećanju broja saradnika časopisa. M. Solarić

BILTEN Zveze geodetskih inženirjev in geometrov SR SLOVENIJE

Ne možemo ovdje propustiti a da ne informiramo naše članstvo da od 1969. Zveza GIG-a Slovenije izdaje časopis BILTEN, koji izlazi tromjesečno. Umnožava se litografskom tehnikom. Uredništvo sačinjavaju Boris Kren, Franc Pakiž i Marjan Smrekar. Nažalost o njemu nije na Savjetovanju u Beogradu bilo izvješteno, što je svakako propust, jer je time publicistička aktivnost geodetskih stručnih organizacija prikazana nepotpuno. List obrađuje aktuelnu stručnu problematiku u Sloveniji, pa će Geodetski list, odobrenjem redakcije Biltena, donositi povremeno članke štampane u Biltenu, koji bi bili interesantni za širu stručnu javnost.

Bilten je veoma lijepo opremljen koricama, koje prikazuju SR Sloveniju s pogledom na upravne jedinice. M. J.

Z A K L J U Č C I

SA SAVJETOVANJA O PERIODIČNOJ STRUČNOJ STAMPI ORGANIZACIJA SITJ

Savez inženjera i tehničara Jugoslavije, stručni savezi i specijalizovane organizacije koje ga sačinjavaju, izdaju znatan broj periodičnih stručnih publikacija, kao bitan sastavni deo svoje delatnosti. U ovim publikacijama se objavljuju radovi inženjera i tehničara iz proizvodnje i naučno-istraživačkih organizacija i druge stručne i društvene informacije. Namena časopisa je da obavesti stručnu javnost o tehničkim dostignućima u zemlji i inostranstvu, što u eri izvanredno brzog napretka tehnike i nauke predstavlja prvorazredno značajan zadatak.

U proteklim godinama, a osobito od početka provođenja privredne i društvene reforme, izdavačka delatnost organizacija SITJ dobija još veći društveni značaj. Informacije o savremenim dostignućima pomažu stručnjacima u radnim organizacijama u pronalaženju ekonomski opravdanih rešenja u njihovom radnom delokrugu.

Uprkos tome uočeno je da izdavanje stručne tehničke periodike preživljava izvesnu krizu, koja se sastoji u teškoćama prikupljanja potrebnih materijalnih sredstava za redovno izlaženje postojećih publikacija.

Savetovanje smatra da je nerazumevanje koje postoji u sagledavanju značaja tehničke stručne publikacije od strane nosioca materijalnih sredstava posledica:

- nedovoljnih veza proizvođača i uredništava publikacije sa samoupravnim organima proizvodnih i društveno-političkih organizacija — nosiocima materijalnih sredstava našeg društva u cilju sagledavanja društvene potrebe za razmatranu publikaciju kao i dogovora o programima publikacija i sredstvima za realizaciju tih programa;
- odgovarajućeg sadržaja dela objavljenih priloga, nedostatka većeg broja priloga iz proizvodne prakse i za proizvodnu praksu i sl.

U cilju stvaranja uslova za uspešno odvijanje navedenih dogovora, unutar onih organizacija SITJ koje izdaju stručnu publikaciju, treba preduzeti sledeće:

I

Na Savjetovanju je razmatrano pitanje brojnosti časopisa, kako u celini za sve inženjere i tehničare Jugoslavije, tako i posebno za pojedine struke.

Brojnost publikacija postoji u izvesnim strukama i to u odnosu na mogućnosti obezbeđenja dovoljnog broja saradnika, materijala za objavljivanje i obezbeđenja materijalnih sredstava za postojeće publikacije.

Preporučuje se međusobna koordinacija u cilju dalje specijalizacije i međusobne podele stručnih oblasti u časopisima pojedinih struka.

S obzirom da do sada nije bilo koordinacije u osnivanju novih časopisa, bilo je slučajeva da su po neki časopisi osnivani i bez prethodnog dovoljnog ispitivanja društvenih i stručnih potreba za postojanje takvih časopisa kao i uslova za njihovo trajno postojanje i razvoj — Savetovanje smatra da bi u buduće pre donošenja odluke o osnivanju novih časopisa, pored ispitivanja svih tih uslova i potreba, trebalo obavezno i na odgovarajući način preko Komisije za štampu konsultovati o tome struku i ostale zainteresovane. Tek posle ovoga trebalo bi pristupiti izdavanju novog časopisa.

Trebalo bi poduzeti korake da se celokupna izdavačka delatnost iz oblasti pojedinih struka u republici uklopi u izdavačku aktivnost saveza dotične struke. Na taj način bi se objedinila aktuelnost problema koji se obrađuju i štampaju, osigurala bolja tehnička opremljenost publikacije i postiglo smanjenje troškova štampanja i slično.

II

Savetovanje se slaže da u dosadašnjem radu inženjersko-tehničkih i društvenih organizacija u izdavanju stručnih časopisa nije bilo dovoljno koordinacije i da bi se koordiniranim radom u ovoj oblasti bolje ostvarili ciljevi inženjersko-tehničke periodike.

Predlaže da na nivou federalnih stručnih saveza treba formirati koordinacione odbore koje bi sačinjavali urednici stručnih časopisa koje izdaju stručni savezi. Koordinacioni odbori bi se sastajali najmanje jedanput godišnje. Na ovim sastancima razmenjivala bi se iskustva u radu i donosili zaključci, kako u pogledu dalje aktivnosti tih časopisa, tako i ostvarivanja daljeg proširivanja njihove međusobne saradnje. Međusobnu saradnju listova ne bi trebalo ograničiti samo na sastajanje koordinacionih odbora. Takva saradnja trebalo bi da postane trajni vid rada ovih časopisa.

III

Mnogi stručni časopisi imaju suviše širok profil, tj. objavljuju materijale iz raznorodnih grana jedne stručne oblasti, usled čega ne mogu dovoljno da zainteresuju stručnjake koji se sve više specijalizuju za uža područja tehnike. S obzirom na sve veću specijalizaciju naše proizvodnje, usled čega dolazi do sve većeg diferenciranja tehničkih kadrova u okviru jedne struke — Savetovanje preporučuje da se pokloni veća pažnja razvijanju časopisa za užu specijalnost, odnosno da se teži da se broj časopisa sa opštom tematikom svede na pravu meru.

IV

Većina stručnih časopisa ne registruje u dovoljnoj meri zbivanja iz našeg tehničkog života i ne obrađuje aktuelne privredno-tehničke probleme raznih privrednih i tehničkih oblasti.

Savetovanje smatra da stručna periodična štampa treba da ide u korak sa događajima, da bude ogledalo naše stvarnosti i da obradom aktuelne tematike što više utiče na razvoj tehničkog i privrednog zbivanja u zemlji. Da bi se ovo postiglo redakcije treba da nastoje da stvore što širu mrežu saradnika, da se što više povežu sa proizvodnjom i razvojem, da na ovaj način obezbede što više materijala, kako sa terena, tako i za teren.

V

Pretežan broj časopisa je na višem stručnom nivou. Većina časopisa sa takvim nivoom objavljuje radove, uglavnom teoretske, koji su od interesa za relativno uzan krug stručnjaka.

S obzirom na to da neki časopisi objavljuju malo članaka za stručnjake iz operative i proizvodne prakse, Savetovanje je mišljenja da bi u našim časopisima trebalo srazmerno objavljivati materijale iz tog područja. Ovim bi se bolje ostvarivala namena naše stručne periodike a rasturanje, odnosno plasman mnogih postojećih časopisa bio bi u ovom slučaju mnogo bolji.

VI

Da bi časopisi mogli da zadovolje potrebe stručnih kadrova — svojih čitalaca, trebalo bi prvenstveno, da te potrebe upoznaju. Ovo drugim rečima znači, da časopisi, odnosno njihove redakcije, treba da budu u kontaktu sa onima kojima su namenjeni.

Da bi se ovo postiglo Savetovanje preporučuje da izdavači u redakcije izaberu ambiciozne i publicističkom radu sklone stručnjake iz redova mladih tehničkih kadrova iz proizvodnje. Oni bi u saradnji sa iskusnim stručnjacima omogućili da se održi i poboljša kvalitet publikacija, prilagođavajući njihov sadržaj potrebi prakse u proizvodnim i naučno-istraživačkim organizacijama. Redakcije treba obavezati da izdavača i samoupravne organe — davaoce materijalnih sredstava — redovno obaveštavaju o programima izdavanja i realizacije tih programa. Ujedno se preporučuje svim redakcijama stručnih tehničkih publikacija da s vremena na vreme organiziraju ankete putem kojih bi se upoznali sa mišljenjima, željama i ocenama onih, kojima je list namenjen.

VII

U nastojanju da se u punoj meri afirmiše društvena vrednost publicističkog rada u našoj društvenoj stvarnosti, treba podsticati tehničke stručnjake da objavljuju svoja saznanja i iskustva. Osim drugih oblika društvenog priznanja treba osigurati sredstva za materijalnu naknadu za uloženi trud i to neposredno po objavljivanju rada. Treba težiti da se ostvare uslovi za istovetno nagrađivanje publicističke delatnosti s nagrađivanjem jednakovrednog rada u proizvodnji.

Iako treba težiti finansijskom osamostaljenju mnogih inženjersko-tehničkih časopisa, Savetovanje smatra da, s obzirom na specijalnu namenu stručne štampe, privredne organizacije i druge ustanove treba i dalje da je materijalno pomažu. Pružanje materijalne pomoći stručnoj tehničkoj štampi, putem suizdavačke saradnje i sl. predstavlja za privredne i druge organizacije ulaganje sredstava za stručno uzdizanje svojih kadrova, odnosno posredno za unapređivanje proizvodnje tih organizacija.

Savetovanje je mišljenja da treba poraditi na intenzivnijem stavljanju na raspolaganje finansijskih sredstava iz pojedinih fondova kao npr. Fonda za naučni rad, Fonda privrednih asocijacija i fondova namenjenih za izdavačku delatnost, i ostalih.

VIII

Savetovanje konstatuje da postoje mnogi projekti, elaborati i razni drugi stručni radovi, koji se zbog obima ili drugih razloga ne mogu objavljivati u stručnoj štampi. Da bi i ovi radovi postali pristupačni stručnjacima koji za njih imaju interesa — preporučuje se da se o njima u stručnim časopisima objavljuju anotacije i drugi bibliografski podaci iz određene specijalnosti.

IX

Da bi se ostvarilo što bolje rasturanje periodične štampe Savetovanje preporučuje:

— prvo, da se pretplata na časopise koje izdaju naše organizacije naplaćuje u okviru društvene članarine, i

— drugo, da se za rasturanje časopisa koriste i preduzeća za rasturanje ostale štampe, a u prvom redu trgovinska knjižarska mreža.

X

Savetovanje je, pored ostalog, tretiralo i neka pitanja koja se odnose na sadržinu, obim i način uređivanja našeg centralnog časopisa »TEHNIKA«. Ocena Savetovanja o »Tehnici« je svakako pozitivna, ali je konstatovano da nedostaju prikazi naših dostignuća, naročito u tehničkoj praksi, da nedostaju članci o značajnim ostvarenim pitanjima u pojedinih strukama i privrednim granama, da nema iznošenja stečenih kod nas već tako bogatih iskustava, koja bi mogla biti od nesumnjive koristi u novim zahvatima i novim radovima, da ne uspevamo da kroz časopis započnemo javnu diskusiju stručnjaka po pojedinim spornim pitanjima i o mnogim dilemama pred kojima se sve čašće nalaze naša privreda, industrija ili javne službe.

Imajući u vidu postojanje mnogih časopisa, specijalizovanih i posvećenih užim područjima tehnike, možda bi »Tehnika« trebalo više da se orijentiše na objavljivanje članaka opštijeg karaktera, šireg značaja, da teži izlaganju načelnih pitanja iz pojedinih struka i pojedinih delatnosti.

Po ovim pitanjima treba da se uspostavi što uža saradnja Uredništva »Tehnike« sa SITJ i stručnim savezima.

XI

Inženjeri i tehničari Jugoslavije i pored relativno velikog broja stručnih časopisa — nisu preko njih dovoljno povezani, ni stručno ni društveno. Kao pojedinci oni prate časopis ili časopise svoje uže struke i uglavnom se obaveštavaju o onome što se zbiva u toj užoj tehničkoj oblasti, ili u svojoj užoj društveno-tehničkoj organizaciji.

Ali, ako se posmatraju inženjeri i tehničari Jugoslavije, kao celina, vidi se da tih veza nema. Inženjeri i tehničari jedne struke nisu dovoljno obavešteni šta se zbiva u drugim strukama ni u stručnom, ni u društvenom pogledu. Uzajamno i brzo informisanje inženjersko-tehničkih kadrova, kao i celokupne naše privrede, putem štampane reči o zbivanjima u oblasti tehnike u najširem smislu pojavljuje se kao neophodna potreba. Ovu potrebu ne mogu u potpunosti da zadovolje stručni časopisi, mada i njih treba što više aktuelizirati.

Potrebu za što bržim informisanim povezivanjem inženjera i tehničara Jugoslavije »IT novine« su u priličnoj meri zadovoljavale, pa je Savetovanje mišljenja da ih i dalje treba usmerivati u tom smislu da se još više povežu sa stručnim savezima i odgovarajućim časopisima, da više izražavaju postignute uspehe i dostignuća radnih organizacija, inženjera i tehničara i izraze njihovu ulogu u tim dostignućima.

Savetovanje je mišljenja da svaki član SITJ-a treba da redovno prima »IT novine«.

XII

Savetovanje smatra da bi bilo neophodno da se u najskorijem roku održi posebno savetovanje po pitanju fizionomije, uređivanja i izdavanja »Tehnike« i »IT novina«, organa SITJ.